

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет Культури і мистецтв
Кафедра музичного мистецтва

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента 3

Практика роботи з хором

підготовки бакалавра

спеціальності В5 Музичне мистецтво

освітньо-професійної програми Музичне мистецтво

Силабус освітнього компонента «Практика роботи з хором» підготовки бакалавра, галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки спеціальності В5 Музичне мистецтво, за освітньою програмою «Музичне мистецтво»

Розробник: Токало Катерина Андріївна, старший викладач кафедри музичного мистецтва

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

_____ (Кашаяук Вікторія Миколаївна)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри музичного мистецтва

протокол № 1 від 5 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри: (Зарицький А.О.)
(прізвище, ініціали.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки В5 Музичне мистецтво «Музичне мистецтво» Перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік навчання 2
		Семестр 4
		Лекції
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 30 год Лабораторні Індивідуальні
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік 4 семестр	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Токало Катерина Андріївна**

Науковий ступінь -

Вчене звання -

Посад: **старший викладач кафедри музичного мистецтва**

Контактна інформація +380996344796, Tokalo.Kateryna@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК

Силабус освітнього компонента **«Практика роботи з хором»** складається з індивідуальних занять, самостійної роботи та модульної контрольної роботи. Передбачає вдосконалення практичних навичок здобувачів ВО до практики роботи з хором.

2. Пререквізити: «Основи історичного і теоретичного музикознавства (Історія музики, Теорія та інтерпретація музики, Народна музична творчість», «Методика і практикум роботи з аматорським музичним колективом», «Організація роботи аматорського музичного колективу» та «Фахова майстерність (Фортепіано та інструментальний ансамбль, Вокально-оркестровий клас)».

Постреквізити: «Музично-педагогічна практика у мистецьких школах», «Практика керівництва з аматорським музичним колективом».

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета курсу – всебічна практична виконавська підготовка високоосвічених, висококваліфікованих спеціалістів – хормейстерів, артистів хору, майбутніх викладачів хорового класу в мистецьких ліцеях та школах. Специфікою курсу є те, що він забезпечує практику хорового співу, практику роботи з навчальним хором, практику концертних виступів в складі хору.

Магістральними навчальними напрямками курсу постають:

– формування та удосконалення вокально-хорових навичок, що передбачає роботу над

вільним володінням голосовим апаратом, хором диханням, звукоутворенням, вокальною позицією, атакою звуку і звуковеденням, чистотою хорового строю, якісною дикцією та артикуляцією, усіма видами ансамблю (метро-ритмічним, темповим, тембральним, динамічним, штриховим, орфоепічним, фактурним тощо), розширенням співацького діапазону, формуванням якості звуку і його тембрального забарвлення тощо;

- прищеплення виконавських традицій: виховання високопрофесійного артиста-виконавця, шляхом практичного засвоєння настанов виконавської та диригентської школи;
- підсилення міжпредметних зв'язків, шляхом виходу на практичне виконавське застосування теоретичних, музично-історичних технічно-операційних знань, вмінь та навичок, а отже – формування комплексних системних знань про стильові, жанрові, формотворчі особливості хорових творів різних історичних епох в єдності з виконавськими категоріями вокально-хорового мистецтва;
- формування навички спеціального аналізу ідейно-художнього змісту вокально-хорових творів, жанрових, стилістичних особливостей композиторського творчого доробку в галузі вокально-хорового мистецтва;
- формування навички аналізу хорового звучання і творчого пошуку шляхів подолання виконавських вокально-хорових труднощів. Пріоритетного значення «Хоровому класу» надається і через те, що тут відбуваються художньо-творчі процеси, збудниками, яких виступають індивідуально-комунікативні чинники музикування (співтворчість хормейстера з артистами хору).

Завдання курсу:

- усвідомити значення хорового мистецтва як сукупності різних аспектів хорової роботи: хорової творчості, виконавства, музично-хорової педагогіки;
- висвітлити естетичну природу хорової музики, її витоки, що кореняться в церковно-прикладних та давніх народних традиціях; еволюцію виконавських стилів в історичному зрізі епох, значимість мистецтва хорового співу як феномену духовного життя народу;
- надати здобувача практичні навички з питань організації, форм та методів роботи з хором колективом;
- засвоїти систему розспівок та настройки хору;
- навчити практичним основам роботи над компонентами хорової звучності:
 - а) вокально-хоровою технікою (робота над вокально-хоровим диханням, звукоутворенням, формуванням і атакою звука, дикцією, артикуляцією тощо);
 - б) хором строєм: розвивати мелодичний та гармонічний слух, поліфонічне мислення, досягати чистого і злагодженого інтонування, керуючись закономірностями ладових, поліладових систем та фонізму окремо взятих акордів;
 - в) хором ансамблем як узгодженістю в колективному співі: розвивати практичні навички ансамблевого співу в усіх його різновидах; та ін.
- поглиблювати знання шляхом ознайомлення та практичного втілення кращих зразків вітчизняної та світової музично-хорової літератури різних епох і стилів, в тому числі народно-пісенної творчості;
- здійснювати ознайомлення з сучасними композиторськими прийомами та техніками в хором письмі на прикладах сучасної модернової хорової музики композиторів різних країн світу;
- виховувати артистичні здібності здобувачів, їх вміння доповнювати музичний образ творів, що виконують в концертах виразною пластикою, мімікою; виховувати сценічну культуру та мистецьку ерудицію;
- дати здобувачу загальні поняття відносно формування репертуару та концертних програм;
- акумулювати особливий психофізичний актив та образне мислення творця для

наповнення енергетикою звукову матерію, що саме і характеризує хоровий спів як художньо-мистецьке явище.

4. Результати навчання (компетентності).

- ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.
К 8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 12 Здатність працювати автономно.
ЗК 15 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ФК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
ФК 2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
ФК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
ФК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
ФК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
ФК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
ФК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.
ФК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
ФК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської, диригентської, педагогічної діяльності.
- ПРН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.
ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
ПРН 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
ПРН 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.
ПРН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним

апаратом.

ПРН 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Сам. Роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Тема 1. Твори а capella. Твори українських композиторів.	50		10	40	3	ТР/23
Тема 2. Твори а capella. Твори сучасних західних композиторів.	50		10	40	3	ТР/23
Тема 3. Західно-європейська класика (твори з супроводом)	50		10	30	4	ТР/24
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1						МКР 1/ 30
Всього год. за модулем 1 /балів	150	10	30	110	10	100
Загальна кількість годин	150	10	30	110	10	

б. Завдання для самостійного опрацювання

- робота над вдосконаленням практики хорового класу;
- вдосконалення виконавських прийомів та штрихів в хорових партіях;
- ознайомлення з відповідною фаховою літературою;
- прослуховування аудіо та відеозаписів виконуваних творів іншими виконавцями.

IV. Політика оцінювання

В процесі вивчення ОК використовуються такі методи навчання: словесні, наочні, практичні, показ викладача, репетиційний процес, долання інтонаційних та технічних труднощів, робота над темпом, метро-ритмічною організацією, звукоутворенням, штрихами, динамікою, над художнім образом та ін.

Форми поточного оцінювання: виконання програми (частинами).

Форми модульного оцінювання – виконання програми (повністю) у формі концертного виступу.

Політика викладача щодо здобувача ВО:

Відвідування занять здобувачами є обов'язковими, так як це індивідуальні заняття. Пропуски занять можуть бути з поважних причин (хвороба, заява). В такому випадку опрацювання визначеного матеріалу має бути самостійно. З метою поточної діагностики роботи здобувача тема оцінюється в 70 балів.

Політика щодо академічної доброчесності:

Вироблення розуміння основних засад доброчесності, а саме – згода усіх учасників академічного процесу дотримуватися правил, взаємної довіри та виконувати покладені на них обов'язки.

Політика щодо дефлайнів та перескладання:

Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад: довідка про хворобу). Перескладання можливе за бажанням здобувача вищої освіти, якщо на його думку він отримав недостатньо балів за поточне та контрольне оцінювання. При перескладанні здобувач вищої освіти повинен виконати завдання запропоноване його викладачем за короткий термін. Виконана робота оцінюється зі 100 балів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, що полягає в оцінюванні засвоєння здобувачем ВО навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи впродовж семестру: індивідуальних занять, самостійної роботи, модульної контрольної роботи. Залік виставляється за умови, якщо здобувач виконав усі види навчальної роботи, які визначені силабусом ОК, та отримав не менше 60 балів.

«Зараховано» – 60-100 балів – виставляється, якщо здобувач засвоїв навчальний матеріал згідно ОПП та володіє передбаченими практичними навичками.

«Не зараховано» – 0-59 балів – здобувач оволодів матеріалом згідно програми на недостатньому рівні та не володіє основними практичними навичками.

При перескладанні заліку поточні та контрольні бали анулюються. У цьому випадку здобувачеві ВО даються завдання:

гра своїх ансамблевих партій (оцінюється до 30 балів);

надати коротку характеристику виконуваних творів (оцінюється до 70 балів).

60 балів:

- відмінно (30-26 балів) – виконання на високому технічному та музичному рівні;
- добре (25-21 балів) – виконання з незначними похибками;
- задовільно (20-16 балів) – виконання зі значною кількістю похибок;
- незадовільно (15-2 балів) – низький технічний рівень виконання.

70 балів:

- відмінно (70-62 балів) – вірно висвітлене завдання, здатність оперувати теоретичними категоріями та аналізувати матеріал;
- добре (61-53 балів) – достатньо висвітлене завдання, допущення незначної неточності;
- задовільно (52-40 балів) – в цілому розкрито завдання, допущено помилки, непослідовність викладу матеріалу;
- незадовільно (39-0 балів) – не розкрито завдання, допущено грубі помилки, непослідовність викладу матеріалу, або відповідь відсутня.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90 – 100	Відмінно	A	Відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	Вище середнього рівня
75 - 81	Добре	C	Загалом хороша робота
67 -74	Задовільно	D	Непогано
60 - 66	Достатньо	E	Виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендований репертуар:

Тема 1. Твори а сарпелла

1. Є. Станкович «Заключні Купала»
2. В. Торміс «Осінні пейзажи»
3. Укр. нар. пісня в обр О. Кошиця «Вийди Грицю»
4. Ола Гжейло - Northern Lights
5. Р. Толмачов «Богородице Діво, радуйся»

6. І. Шамо «Купальська»
7. А. Альворадо «Prende la vela»
8. Укр. нар. пісня в обр. А. Авдієвського «Як була я маленька»
9. Укр. нар. пісня в обр. А. Авдієвського «Ой там за лісочком»
10. А. Кос-Анатольський «Буковинські вечорниці»
11. І. Шамо «Не туманься, тумане»
12. І Дрозд «Колискова»
13. Й. Швядас «Тихий вечір»
14. Укр. колядка в обр. Маньківського «Різдвяна колискова»
15. О. Лассо «Echo»
16. А. Пярт «Богородице Діво»
17. Ola Gjeilo "Ave generosa"
18. П. Янчак - «Kyrie eleison»
19. А. Заволгін «Закувала зозуленька»
20. К. Стеценко «Благослови, душе моя, Господа»

Тема 2. Твори з інструментальним супроводом

1. И.С.Бах «Кантата №131», №3 «Ich hare des Herrn»
2. Дж. Россіні – «Stabat Mater»
3. Дж. Россіні «Petite Messe Solennelle», № 1 «Kyrie eleison»
4. Дж. Раттер «Magnificat», №7 «Gloria Patri»
5. Дж. Раттер «Requiem», №7 «Lux aeterna»
6. Дж. Пучіні «Messa di Gloria», №1 «Kyrie eleison»
7. Б. Чілкот «A Little Jazz Mass» (1-2; 3-5)
8. В. А. Моцарт, номери з Реквієма 6-7; 8; 9.
9. К. Орф «O Fortuna» (№1 зі сц. кант. «Carmina burana»)
10. Й. Гайдн, Нельсон месса, «Gloria»
11. Г. Форе «Requiem», №6 «Libera me»
12. Ф. Шуберт «Gloria» з Меси G-dur
13. А. Вівальді «Gloria» - №4-5, 7.
14. В. J. Leavitt “Festival sanctus”
15. G.V. Pergolesi «Stabat mater» (№8 Fac ut ardeat cor meum)

Твори для жіночого хору

1. Х. Бедзір «Ой верше мій верше»
2. Б. Кравцов "Одцвіли фіалки"
3. Дж.. Палестрина «Pueri hebraeorum»
4. Е. Ешенвалдс - O Salutaris Hostia
5. О. Некрасов «Розкопаю я гору»
6. Ж. Бизе «Agnus Dei» 7. Б. Фільц «Господи, Владико наш»

Дидактичні методи

Основною формою роботи в курсі «Хоровий клас» є практичні заняття (репетиції та академічні концерти) Форми репетиційної навчальної роботи:

1. Групові (заняття з тією чи іншою хоровою партією, чи групою хору: жіночою, чоловічою, сопрано з тенорами, альти з басами тощо).

Мета: опрацювання часткового ансамблю (унісонного та октавного як унісонно-вертикального) зважаючи на закономірності обертонових фізичних властивостей звука (підпорядкування верхніх обертонів нижнім як необхідна закономірність вироблення в хорі злагодженого ансамблю); подолання тих чи інших виконавських труднощів з метою заощадження часу на загально-хорових репетиціях;

2. Загально-хорові заняття – як поліфункціональний комплекс організуючої (плануючої), керуючої (реалізуючої), репетиційної (педагогічної), виконавської (евристичної), інтерпретаційної (аналітичної) спрямованості, як система розвитку співацьких навичок, що реалізується підчас розспівки і настройки хору та в подальшій вокально-хоровій роботі, як практична робота над хоровою партитурою, що передбачає поетапність вирішення суто технічних та художньо-творчих питань, а саме:

- 1) інформування – передача хормейстером власної (самонапрацьовану до загально-хорових занять) ідеальної моделі хору, інформування колективу про майбутнє звучання та шляхи реалізації творчо-технічних завдань;

- 2) управління-регулювання-контролювання (як цілісна система) - хормейстер сприймає реальне звучання, співставляє його зі своєю моделлю, здійснює репетиційний процес засобами управління, регулювання та здійснює слуховий контроль над виконанням;
- 3) коректування - хормейстер доносить до виконавців додаткову інформацію щодо інтерпретаційних заходів з метою наблизити реальне звучання до ідеальної моделі, корекція виконання;

Загальні методи - розповідь, ілюстрація, пояснення, презентація, демонстрація.

У разі роботи в дистанційному режимі може використовуватись віртуальне навчальне середовище MOODLE, Google Classroom; комунікаційна платформа Zoom, Meet та ін..
Поточна комунікація з викладачем здійснюється через месенджери чи електронну пошту (завибором академічної групи).

Методична література

1. Батовська О. Сучасне хорове мистецтво а`cappella як системний музично-виконавський феномен: дис. ...канд. мист.: 17.00.03/ Одес. нац. муз. академія ім. А.В. Нежданової, Одеса, 2019. 518 с.
2. Білогубка А. Співвідношення слова і музики в хорових творах як виконавська проблема // Українське музикознавство. Вип.10. Київ: Музична Україна, 1975. С. 202 – 219.
3. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище: монографія. Дрогобич: Посвіт, 2013. 432 с.
4. Білявський Є. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. К.: Музична Україна, 1984.
5. Болгарський А. Г., Сагайдак Г. М. Хоровий клас і практика роботи з хором. Київ, 1987.6. Бондар Е. Художньо-стильовий синтез як феномен сучасної хорової творчості. Одеса: Астропринт, 2019. 387 с.
7. Бутенко Л. Оперно–хорове виконавство. Одеса: ОДМА, 2002.
8. Віла-Боцман О. П. Хорова школа та індивідуальний виконавський стиль диригента: питання взаємодії. Науковий вісник ОНМА імені А.В. Нежданової. № 36 книга 1,2. Одеса: Гельветика, 2023.
9. Газінський В., Лозінська Т., Дабіжа К. Учбовий хор: Навчально– методичний посібник. Вінниця: Розвиток, 2003.
10. Гулеско І. Національний хоровий стиль: Навч.посібник. Х.; 1994
11. Духовна музика українських композиторів 20-х років ХХ ст. / упоряд. та спецред. М. Юрченка. Київ: Видавництво імені Олени Теліги: Український фонд духовної музики, 2004. 224 с.
12. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. Львів: НТШ, 2000. 286 с.
13. Колесса М. Основи техніки диригування. К.; Держвид., 1960
14. Коломоєць О. М. Хорознавство / навч. Посібник для студ. Внз., М-во освіти і науки України. К., Либідь, 2001. 166с.
15. Корній Л., Сюта Б. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ: Музична Україна, 2014. 592 с.
16. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі. К.; Музична Україна., 1986
17. Мостова Ю. Театралізація хорових творів як метод художньої інтерпретації: параметри звукопластичної та словесно-музичної адекватності //Ю. Мостова, зб. Музичне виконавство, К.: Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського, 2011.
18. Нарожна Н. І. Деякі аспекти проведення занять хорового класу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/92.pdf>
19. Одеська хорова школа: методичні засади, творчі портрети, невинні діалоги : збірник методичних матеріалів, нарисів, статей | авт. Кол. : К. Пігров, Л. Бутенко, І. Верді та ін. Одеса: Астропринт, 2021. 440 с.
20. Падалко Л. І. Виховання ансамблю в хорі: посібник. Київ: Мистецтво, 1996. 172 с.
21. Пігров К. Керування хором. Вид. 2. Київ: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. 202 с.
22. Радик Д. Творча майстерня диригента-хормейстера. К.; рукопис., 2004
23. Серганюк Л. І. Методика аналізу хорових творів. Івано- Франківськ, 2015.
24. Смирнова Т. А. Вища диригентсько-хорова освіта в Україні: минуле та сучасність. Харків : Константа, 2002. 256 с.
25. Хоровий процес очима виконавця // Студії мистецтвознавчі. Число 2. Театр. Музика. Кіно. Київ: ІМФЕ, 2003. С. 99 – 106.
26. Юрченко М. Українська духовна музика 20-х років ХХ століття. - К.; КНУКіМ., 2001
27. Шпак Г. Ораторіальна спадщина Г.Ф. Генделя в руслі релігійно-етичних настанов творчості композитора // Трансформація музичної освіти і культури: традиція і сучасність: матеріали науково-

- творчої інтернет-конференції (3 – 5 травня 2021). Одеса: Астропринт, 2021. С. 226-228.28. Юцевич Ю.Є. Словник музичних термінів. К., 1977.
29. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика розвитку співацького голосу: навчально-методичний посібник для викладачів і студентів мистецьких навч. закладів, учителів шкіл різного типу. К.: ІЗН,1998. 160 с.
30. Vila-Botsman O. Developing vocal skills in the student choir: interdisciplinary connections and requirements of modern interpretation // *Studii de muzicologie – Iaasi* : Editura Artes, 2022. VOLUMUL XVII, с. 155-163.
31. Ievgeniia Bondar, Yuriy Kuchurivskiy, Oleksandr Vila-Botsman, Kateryna Ovcharuk, Wang Ke. Trends of modern choral creativity in Ukraine: a view in the 21st century // *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2023. Vol. 13, Issue 1, Special Issue XXXII, pp. 73 – 76
32. Shpak G.Distance Vocal Training in the Postmodern Period, 2023, Volume 15, Issue 2, pages 440-455/
<https://doi.org/10.18662/rrem/15.2/743>
33. Shpak G. Enhancing Professional Competence of Future Vocal Teachers through Analyzing Current Music Culture: the Neuroaesthetic Outlook» 2023, Volume 14, Issue 3, pages 361-378/
<https://doi.org/10.18662/brain/14.3/479>